

POSTANOWIENIE

Dnia 13 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Paweł Wojciechowski (sprawozdawca)

Ławnik SN Radosław Jeż

w sprawie wniosków Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie Piotra Schaba z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt [...] i [...] o zawieszenie w czynnościach służbowych wraz z obniżeniem wysokości wynagrodzenia na czas trwania zawieszenia sędziów Sądu Okręgowego w K. W. M. oraz R. L.

na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 13 marca 2024 r.

w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej

w kwestii cofnięcia przez Rzecznika Dyscyplinarnego Ministra Sprawiedliwości pismem z dnia 23 lutego 2024 r. przedmiotowych wniosków

postanowił:

1. na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: u.s.p.), umorzyć postępowania w sprawie W. M. oraz R. L. - sędziów Sądu Okręgowego w K. dotyczące zawieszenia ich w czynnościach służbowych sędziego z obniżeniem wysokości ich wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia;

2. kosztami postępowania obciążyć Skarb Państwa.

[M. T.]

UZASADNIENIE

W związku z wszczętym przeciwko SSO G. M. i SSO R. L. postępowaniami dyscyplinarnymi, Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych wnioskami z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt [...] oraz sygn. akt [...], które wpłynęły do Sądu Najwyższego Sekretariatu Wydziału I Izby Dyscyplinarnej w dniu 20 grudnia 2019 r., na podstawie art. 129 § 1 i 3 u.s.p. wniósł o zawieszenie w czynnościach służbowych obwinionych W. M. i R. L. – sędziów Sądu Okręgowego w K. z obniżeniem wysokości ich wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia.

W uzasadnieniu wniosków wskazano, że postanowieniami z dnia 25 listopada 2019 r., sygn. akt [...] oraz sygn. akt [...], Rzecznik Dyscyplinarny Sędziów Sądów Powszechnych SSA Piotr Schab wszczął postępowanie dyscyplinarne przeciwko R. L. oraz W. M. – sędziom Sądu Okręgowego w K., zarzucając im popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 u.s.p., polegającego na tym, że w dniu 6 września 2019 r. w K., podczas rozprawy odwoławczej, jako funkcjonariusze publiczni – referent orzekający (sędzia W. M.) i członek składu orzekającego (sędzia R. L.) w sprawie o sygn. akt [...] przekroczyli swoje uprawnienia w ten sposób, że przyznając sobie kompetencje do oceny prawidłowości działania organów konstytucyjnych w zakresie powołania orzekającego w pierwszej instancji asesora sądowego w Sądzie Rejonowym w C. M. Ł. i podważając tym samym przepis art. 106i § 1 u.s.p., wzięli udział w wydaniu postanowienia o odroczeniu rozprawy celem ustalenia czy zachodzi okoliczność, która mogłaby wskazywać na niewłaściwe powołanie ww. asesora, co stanowiło bezprawną ingerencję w ustawowy tryb powoływania sędziów i asesorów sądowych do składów orzekających określony w art. 47a § 1 i art. 47b § 1 u.s.p. i mogło prowadzić do naruszenia przepisu art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz naruszało art. 89 § 1 u.s.p., a tym samym stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego wyrażającego się w prawidłowym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. Zestawienie tych okoliczności z poczynionymi w toku czynności wyjaśniających ustaleniami faktycznymi dotyczącymi zachowania obwinionych podczas mającej miejsce w dniu 6 września 2019 r. w K. rozprawy odwoławczej oraz dokonanie oceny prawnej tego zachowania, zdaniem Rzecznika

Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych daje podstawy do uznania, że postawiony obwinionym zarzut popełnienia przewinienia dyscyplinarnego wyczerpuje również znamiona umyślnego, ściganego z urzędu przestępstwa z art. 231 § 1 k.k. Zdaniem Rzecznika Dyscyplinarnego, kwestionowanie przez sędziego prawidłowości działania organów konstytucyjnych, tak w zakresie ich umocowania jak i w zakresie wykonywania przez nich swoich kompetencji, podważa autorytet, prestiż i powagę sądu jako instytucji, przede wszystkim podważa zaś zaufanie do sądów jako organów obiektywnie i bezstronnie wymierzających sprawiedliwość, zaś rażące lekceważenie porządku prawnego, jakim jest popełnienie umyślnego przestępstwa jest zachowaniem niegodnym sędziego, którego ze względu na pełnioną funkcję powinien cechować nieskazitelny charakter i który jest w szczególności zobowiązany do przestrzegania jego zasad (k. 2-4).

Sprawa ta została zarejestrowana w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego pod sygnaturą I DSS 2/19, a następnie pod sygnaturą I DO 1/21, i nie została rozpoznana do czasu likwidacji tej Izby, co nastąpiło z dniem 15 lipca 2022 r. z mocy ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 1259; dalej: „nowelizacja u.s.p.”). Po utworzeniu Izby Odpowiedzialności Zawodowej, niniejsza sprawa została zarejestrowana w IOZ pod sygnaturą I ZZ 1/22 i przydzielona do referatu sędziego wyznaczonego tymczasowo do orzekania w tej Izbie w trybie art. 8 ust. 4 wspomnianej nowelizacji u.s.p. (k. 257, k. 261-263).

Pismem z dnia 10 stycznia 2020 r. obrońca obwinionego W. M., sędzia W. D., wniósł o nieuwzględnienie wniosku jako oczywiście bezzasadnego (k. 73-85).

Pismem z dnia 7 lutego 2020 r. obrońcy obwinionych W. M. i R. L., adwokat B. P. i adwokat N. K., wnieśli o nieuwzględnienie wniosku, ewentualnie, przekazanie wniosku do rozpoznania właściwemu sądowi dyscyplinarnemu (k. 120-125).

Pismem z dnia 8 września 2022 r. obrońca obwinionego W. M., sędzia W. D., podtrzymał w całości swoje stanowisko w przedmiocie wniosku o zawieszenie zawarte w piśmie z dnia 10 stycznia 2020 r. (k. 296-299).

Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości sędzia Sądu Apelacyjnego w [...] W. B. pismem z dnia 22 lutego 2024 r. cofnął wnioski z dnia 6

grudnia 2019 r. o zawieszenie sędziów Sądu Okręgowego w K. W. M. i R. L. w czynnościach służbowych sędziego z obniżeniem wysokości ich wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej odnośnie wniosku w przedmiocie zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych rozstrzyga w oparciu o przepisy u.s.p. (por. art. 129 u.s.p.). W u.s.p. brak jest unormowania określającego postępowanie w przypadku cofnięcia złożonego przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, jego Zastępców lub Zastępców Rzecznika Dyscyplinarnego przy sądach apelacyjnych bądź okręgowych, wniosku o zawieszenie w czynnościach służbowych sędziego z obniżeniem wysokości jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia. Powyższe musi skutkować zastosowaniem odesłania z art. 128 u.s.p., które upoważnia do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego. Zawarte w art. 128 u.s.p. odwołanie do przepisów k.p.k. opatrzone jest klauzulą tzw. odpowiedniego stosowania.

Na gruncie procedury karnej przyjmuje się, iż w art. 14 § 1 k.p.k. ustawodawca wyraził zasadę skargowości, zgodnie z którą organ procesowy wszczyna i prowadzi postępowanie na skutek skargi podmiotu bezpośrednio zainteresowanego rozstrzygnięciem. Wszczęcie postępowania sądowego zasadniczo uzależnione jest od skargi uprawnionego podmiotu, a jedynie wyjątkowo - jako odstępstwo od zasady - istnieje możliwość działania przez sąd z urzędu (szerzej zob. S. Stachowiak, Wpływ zasady skargowości na formę współczesnego polskiego procesu karnego w: Zasady procesu karnego wobec wyzwań współczesności. Księga ku czci Prof. S. Waltosia, red. J. Czapska, A. Gaberle, A. Światłowski, A. Zoll, Warszawa 2000, s. 485-491). Zasada skargowości nie zawęży się tym samym jedynie do inicjowania postępowania przed sądem pierwszej instancji, ale dotyczy każdego postępowania sądowego. Skargą w rozumieniu art. 14 § 1 k.p.k. jest akt oskarżenia oskarżyciela publicznego, posiłkowego lub prywatnego (por. art. 331 k.p.k., art. 487 k.p.k., art. 55 § 1 k.p.k.), jak również ich surogaty, jak wniosek o wydanie wyroku skazującego na

posiedzeniu (art. 335 § 1 k.p.k.), wniosek o warunkowe umorzenie postępowania (art. 336 i 325i § 3 k.p.k.), wniosek o rozpoznanie sprawy w trybie przyspieszonym (art. 517d § 1 i 2 k.p.k.), czy też skarga złożona na policji w sprawach z oskarżenia prywatnego i przekazana sądowi (art. 488 § 1 k.p.k.). Do skarg, które stanowią żądanie wszczęcia określonego postępowania sądowego, należą także: zażalenie (art. 459 k.p.k.), apelacja (art. 444 k.p.k.), kasacja (art. 519 k.p.k.), skarga na wyrok sądu odwoławczego (art. 539a k.p.k.), wniosek o wznowienie postępowania (art. 542 k.p.k.), wniosek o podjęcie postępowania warunkowo umorzonego (art. 549 k.p.k.), wniosek o wydanie wyroku łącznego (art. 570 k.p.k.), wniosek o wydanie osoby ściganej (art. 602 k.p.k.), żądanie odszkodowania (np. art. 554 k.p.k.) itp. (J. Kosonoga w: Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, red. R. A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2017, art. 14). Analogicznie przedstawia się sytuacja w zakresie postępowania dyscyplinarnego, w którym warunkiem prowadzenia przed sądem dyscyplinarnym wobec sędziego takiego postępowania jest istnienie skargi zasadniczej pochodzącej od uprawnionego oskarżyciela (art. 14 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p., art. 114 § 8 p.u.s.p.). W postępowaniu dyscyplinarnym funkcję żądania wszczęcia postępowania pełni więc wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2023 r., I ZZ 12/22).

Sąd Najwyższy w niniejszym składzie, w pełni przychyła się do stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 kwietnia 2023 r., I ZZ 12/22, zgodnie z którym, stosując analogię prawną należy uznać, że zasada skargowości ma odpowiednie zastosowanie również w postępowaniu dyscyplinarnym także w odniesieniu do postępowań nie rozstrzygających o zasadniczym przedmiocie tego postępowania – tj. kwestii ponoszenia odpowiedzialności dyscyplinarnej. W konsekwencji, także zainicjowanie wnioskiem rzecznika dyscyplinarnego sprawy o zawieszenie sędziego w pełnieniu obowiązków służbowych, a więc postępowanie incydentalne w ramach postępowania dyscyplinarnego, winno być uznane za sprawę tego rodzaju, która dla merytorycznego rozpoznania przez sąd wymaga skutecznego złożenia i utrzymywania określonego żądania przez właściwego rzecznika dyscyplinarnego. Oznacza to, że rzecznik dyscyplinarny może wiążąco cofnąć wniosek inicjujący

takie postępowanie. Przyjąć zatem należy, że na gruncie postępowania dyscyplinarnego, wniesienie skargi inicjującej postępowanie incydentalne jest czynnością odwoalną, a jego cofnięcie wywołuje taki stan, jakby jej w ogóle nie wniesiono. Przestaje ona funkcjonować procesowo i nie wywołuje skutków prawnych (por. J. Kosonoga w: Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz do art. 1-166, red. R. A. Stefański, S. Zabłocki, Warszawa 2017, art. 14, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2023 r., I ZZ 12/22).

W przypadku niniejszej sprawy nie bez znaczenia pozostaje także czas, w którym Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości złożył oświadczenie o cofnięciu wniosków w przedmiocie zawieszenia sędziego W. M. i R. L. w czynnościach służbowych i obniżenia wysokości ich wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia. Jak wynika z akt sprawy, pismo nadesłane przez ww. datowane jest na dzień 22 lutego 2024 r., a zatem należy przyjąć, że zostało ono złożone skutecznie, gdyż przed wydaniem postanowienia w danym przedmiocie. Brak jest więc jakichkolwiek prawnych podstaw do przyjęcia bezskuteczności oświadczenia o cofnięciu wniosków. Zachowany został też wymóg wynikający z art. 14 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p.

Mając zatem na uwadze fakt, że Rzecznik Dyscyplinarny Ministra Sprawiedliwości pismem z dnia 22 lutego 2024 r. cofnął oba wnioski z dnia 6 grudnia 2019 r. postępowanie w sprawie z wniosków o zawieszenie sędziów Sądu Okręgowego w K. W. M. i R. L. w czynnościach służbowych sędziego z obniżeniem wysokości ich wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia należało umorzyć z mocy art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k., stosowanego odpowiednio, na mocy analogii prawnej, wynikającej z regulacji przewidzianej z art. 128 u.s.p.

Z uwagi na fakt, iż wydane postanowienie umarzające przedmiotowe postępowanie wszczęte na skutek wniosków o zawieszenie sędziów w czynnościach służbowych wraz z obniżeniem wysokości ich wynagrodzenia, jest postanowieniem merytorycznym, kończącym postępowanie incydentalne w danym przedmiocie, a skład sądu został już wyznaczony zarządzeniem z dnia 3 listopada 2023 r., Sąd Najwyższy w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej rozpoznał niniejszą sprawę w składzie wyznaczonym odpowiednio na podstawie art. 110 § 1 pkt 1 lit. b. u.s.p.

Kierując się przedstawionymi względami rozstrzygnięto jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]